

GORENJEČ.

Političen in gospodarski list.

Vabilo na naročbo. **GORENJEČ** stane za celo leto samo 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Naroča se list lahko vsak dan, in naj se naročnina izvoli poslati upravnistvu.

Zakaj imamo v novejšem času toliko nevređnih duhovnikov?

(Dopis.)

Naše duhovnike bi lahko delili v dve skupini. V prvo skupino spadajo starejši, vse častivredni gospodje, ki obsojajo počenjanje svojih mlajših stanovskih tovarišev. Ne brigajo se dosti za brezumno politiko, kakršno uganja sedaj takozvana katoliško-narodna stranka, in če reko kako v prilog omenjeni stranki, store to le, da bi se na stara leta ne zamerili fanatičnemu svojemu škofu. V drugo skupino bi šteli tiste mlade gospodke, ki so brez vsakega poklica le vsled slabih gmotnih razmer primorani nastopili res težavno službo katoliškega duhovnika, ki pa iz Missia-Jegličeve šole prišedši delajo največjo zgago v političnem in sploh v vsem javnem življenju. In o teh smo se namenili nekoliko izpregovoriti.

Res težavno je stališče večine naših dijakov, ko so dovršili gimnazijske študije. Dalje študirati ne morejo, ker jim za to manjka potrebnih sredstev, so namreč ali revnih starišev, ali jim pa slednji nočejo pomagati, ker «nočejo dobro storiti» in ne gredo v bogoslovje. Na druge njihovim študijam primerne službe bi morali predolgo čakati, ker je že povsod vse prenapolnjeno. Ni pa hujše stvari kot to čakanje na službo, posebno če si primoran ostati v domačem kraju, kjer te ima že vse za izgubljenega. To velja zlasti o kmetjskih sinovih. Nekateri službe, kakor n. pr. pri železnici ali pri pošti se jim zopet zde pretežavne in preodgovorne. Ali ni čuda, da se pri takih razmerah — posebno če še mature nimajo — neprestanim prošnjam svojih domačih udado in gredo seveda popolnoma brez poklica v semenišče, kjer jih sprejmejo z obema rokama. Marsikdo gre še prej k vojakom, kjer se nauči česa, kar mu še celo v duhovskem stanu prav pride. Slavnemu urednistvu je dobro znan kapelan, ki se je tam jahati navadil in še sedaj ne opusti svojega športa.

Nam ne gre v glavo, kako bi se mogel tak lemenatar kar čez noč izpreobrniti, da bi to, kar je prej ljubil iz vsega srca, sedaj sovražil in to z vso svojo mladeniško gorečnostjo zagovarjal, kar mu je bilo prej le v

posmeh. Tista leta, katere prebije v semenišču, se še nazaj drži; pa že med tem časom ne more vladati svoje posvetne narave, če zaide med počitnicami v veselo družbo in se ga malo naleze. Tako smo imeli pred par leti novo mašo v domači fari. Dekleta niso mogla pozabiti, kako sitni in predrzni so bili mladi petelinčki iz lemenata. Govorila so v svoji naivnosti: «Ne vem, kako je to, da se kak lemenatar kaj zmeni za dekleta, saj se ne more ženiti.» Ko pa taki lemenatarji pridejo v svet med ljudstvo, onda kakor bi jih iz verige spustil. Sicer bi prav nič ne zamerili mladim kapelanom, naj bodo malo bolj posvetni in veseli, saj smo ravnokar omenili, kakšne razmere so jih prisilile v njihov stan, le to mora vsakega pogreti, ko vidi, da ti posili-duhovniki ne znajo drugega kot hvaliti in poveličevati svoj stan. «Ni ga vzvišenejšega in potrebnejšega stanu kot je duhovski. Duhovniki so božji namestniki, in kdor čez nje kaj reče, naj tudi njih postopanje zunaj cerkve graja, ta se ustavlja Bogu samemu. Duhovniki so več kot svetniki v nebesih in sama preblažena Devica Marija; saj se njihovim besedam sam Bog pokori, ko pride med sveto daritvijo na oltar.» Tako sem slišal pridigovati nekega duhovnika. Kadar so volitve, vpijejo nad nasprotniki: «Na smrtni postelji boš pa po tega in tega liberalca poslal.» Kakor bi ne vedeli, da volitve nimajo z njihovo službo nič skupnega. Menda pa zato tako duhovniki povzdigujejo sami sebe v tretja nebesa, ker je že v zadnjem tudi naše ljudstvo prišlo do spoznanja, da večina duhovnikov le ni take hvale vredna, kakršno jim je dajalo do zadnjega časa.

Kako preveč posvetne — da se ne izrazimo ostreje — duhovnike ima pod seboj, je sam škof pred kratkim pripoznal, ko jim med drugim zlasti strogo prepoveduje vsako občevanje z drugim spolom. Še celo potrebno se mu zdi vročekrvnim kapelančkom prepovedati, hoditi v ženske spalnice. Mi škofu res prav damo, saj je že zadnji čas za take prepovedi.

To naj zadostuje! Če bo vsled naše osobito zadnje trditve kak farovski gospod vihal nos, smo pripravljeni koj prihodnjč dokazati vse z vzgledi.

Slovenskemu narodu!

Ko je pred 11. leti 166 rodoljubov izdalo oklic za nabiranje prispevkov v ta namen, da se genijalnemu našemu pesniku dr. Franu Prešernu postavi v beli Ljubljani dostojen spomenik, bili so ti rodoljubi prepričani,

da jim požrtvovalnost slovenskega naroda omogoči odkriti spomenik ob stoletnici rojstva Prešernovega — leta 1900. Žal, da se to pričakovauje ni izpolnilo. Doneski za spomenik prihajali so namreč tako počasi, da je odbor tega leta šele mogel razpisati natečaj za najboljši osnutek ter — računajoč z nadaljnjimi zbirkami — oddati izvršitev spomenika.

Le-ta je sedaj gotov in tudi že v bron vlit. Delo je to domačega umetnika Ivana Zajca; delo, ki bode delalo čast ne samo umetnikovemu imenu, temveč vsemu narodu slovenskemu.

Odbor je želel spomenik postaviti že letos in odkriti ga ob vsesokolski slavnosti; onemogočeno mu je pa to vsled nedostajanja sredstev. Za postavljanje spomenika potreba je namreč še najmanj 25.000 K. Dokler se ta svota ne zbere, moral bo spomenik shranjen ostati v cesarski livarni na Dunaju.

Žalostno bi bilo in slabo izpričevalo za našo narodno probujenost in zavednost, ko bi ta prehramba imela dolgo trajati. Saj je Prešeren vsemu našemu slovstvu dal pravec, v katerem se sedaj razvija in vsled katerega smo stopili v vrsto prosvetljenih narodov.

Izpolnimo torej dolg hvaležnosti do njega! Res, da so narodni davki pri nas nenavadno veliki; a pri vsem tem nam ob količkaj dobri volji ne bode nemogoče zbrati v nekaterih mesecih nedostajajočih 25.000 kron, ako se ves narod zave svoje dolžnosti. Ne smelo bi biti zavednega Slovenca, ki bi ne dal prispevka za Prešernov spomenik.

Z zaupnostjo se torej obrača odbor s prošnjo za prispevke do vseh Slovencev, ki čutijo, kaj smo dolžni spominu velikega našega pesnika. Naj ne bo letos ne javnega in ne zasebnega sestanka rodoljubov, da bi se na njem ne zbrala svotica za Prešernov spomenik; naj ne bode veselice, katera bi ne dala temu imenu primerne svotice! In če bode tako, dvigal se bode kmalu na najlepšem ljubljanskem trgu v kratkem spomenik, ki bode vsakomur molče govoril o zavednosti slovenskega naroda.

V Ljubljani, dne 18. marca 1904.

Odbor.

PODLISTEK.

Jurij baron Vega. *)

Dne 23. marca letošnjega leta se steka ravno 150. leto, kar se je narodil v Zagoricih moravske fare mož, ki je v svoji moski dobi obrnil naše pozornost vsega olikanega sveta. 23. marec 1754. leta je bil znamenit dan za naš narod, — bil je praznik, kakršnega praznujejo celo veliki narodi zelo redko. Mati narava se je spomnila takrat nas Slovencev s posebno ljubeznijo: — v priprosti kmečki koči je zagledal luč sveta Jurij Vega.

Nič posebnega ne ve povestnica o njegovi zorni mladosti, razun da je bil bistre glave. Zaradi tega ga je njegov oče Jernej odločil, najbrž po nasvetu tretjih oseb, za šolo. In od tedaj dalje, ko je prestopil naš Jurij prag osnovnih šol do onega časa, ko je zapustil ljubljanski licej, je bila njegova pot enaka poti drugih revnih slovenskih dijakov: ozka stezica je bila, ki ga je vedla kvišku, trnjeva pot je bila to, po kateri je korakal do svojega cilja. Toda — ni omagal, — bil je pač je-klene volje.

Že v svoji zgodnji mladosti je kazal Vega veliko nadarjanost v računstvu in o tej stroki se je povspedel do nenavadnega viška. Po končanih študijah je dobil l. 1775 kot izvršten matematik službo c. kr. brogarskega merjevca na Nižje-Avstrijskem, l. 1780 pa je oblekel vojaško suknjo, ker je imel do tega stanu posebno veselje. Bil je učitelj matematike pri topničarjih, kjer je kot tak izdal l. 1782 prvi zvezek svojih «Matematičnih predavanj za topničarstvo». Odslej naprej je poteklo iz njegovega peresa mnogo del

*) Pri sestanku telovadcev «Gorenjskega Sokola» dne 24. marca t. l. govoril J. Rozman.

Spravna pogajanja med Jugoslovani in Italijani.

Dogodek zgodovinske važnosti se pripravlja v slovanskih krogih. Vážna pogajanja so se vršila pod predsedstvom poslanca dr. Pacaka. Podlaga tem pogajanjem je naslednja: Italijani obljubijo, da se zavzamejo za ustanovitev slovenske pravne fakultete v Ljubljani, dočim nastopijo Čehi in Jugoslovani za ustanovitev italijanske pravne fakultete v Trstu. Italijani naj bi nadalje Slovincem dovolili ustanovitev samostojnega slovenskega okrajnega glavarstva za tržiško okolico in slovenske paralelke na nemški gimnaziji v Trstu. Nadalje jamčijo Italijani za svobodo slovensčine v deželnih zborih za Trst in Istro. Naj bi začete obravnave dovedle do povoljnega uspeha.

Macedonija. Glede položaja na Balkanu se je izjavil ruski poslanik na Dunaju, grof Kapnist, da se reforme morajo izvesti na ta ali na drug način. Sultanova usoda leži v njegovih lastnih rokah. Ako ne sprejme, kar se mu predlaga, predlagalo se mu bo z druge strani. — Reformam zelo škodljivo je, da se je turška vlada začela pogajati z Arnavti, ki so se vzdignili zaradi reform. Sklenil se je nekaj kompromis čez praznike.

Tedenske politične vesti. V ogrskem parlamentu se je sprejel rekrutni zakon za leto 1904. — Hrvatje si zgrade svoj dom v Sarajevu. — V novem uradnem vatikanskem letopisu je papež Pij X. črtal devet papežev in vpisal tri nove, katerih doslej cerkvena zgodovina ni poznala.

Dopisi.

Iz Dražgoš. Težko je pri naših ljudeh vpeljati kako novo stvar. Naj bo stvar še tako dobra, dobe se starokopitneži, ki ji nasprotujejo. Kakor klop se drže starih navad. Zato ni čuda, da se nekateri ne morejo sprijazniti z našim bralnim društvom. Društvo se lepo razvija, goji petje in nekoliko tudi telovadbo in priredi vsako leto par veselic. Ima lepo knjižnico in nekaj časnikov. Pozna se že vpliv društva, mladeniči, ki so člani društva in se ga drže,

na izbranem si polju, katera je izlajal od časa do časa. Vrhunec njegovih duševnih poizvodov pa so njegove «logaritmično-trigonometrične tabele», katere so doživele že 75. izdajo, knjiga folijantove oblike, s 713. stranmi, tedaj ogromno delo. O njegovi splošni duševni naobrazbi pa nam priča dejstvo, da je l. 1794, ko se je mudil v Stuttgartu, zahajal k «filozofski mizi», okoli katere so se zbirali takratni duševni velikani, kakor pesnik Schiller, filozof Fichte, dalje Arendt iz Petrograda, Kodrow, prof. Petersen in dr.

V Vegi ste se združili dve odlični strani, ki se nahajate sicer zelo poredkoma: bil je učenjak in hraber vojak obenem. Ko se je Avstrija zapletla leta 1789 v turško vojsko, tedaj je prosil Vega radovoljno, da sme iti na bojno polje. Tam se je hrabro odlikoval pri obleganju Belgrada. Svoje topove je uravnal tako, da so bombe dobro zadevale, in Belgrad je v kratkem kapituliral. Kmalu za tem pa je moral odriniti v boje s Francozi. Bil je l. 1792 in takrat je bil Vega že major. Dobro utrjeno mesto Lauterburg na Šp. Elzaškem je bombardiral, da se je v kratkem podalo. Zatem se je zopet izkazal pri močni trdnjavi Fort Louis. Ta trdnjava stoji namreč sredi Rena in težko jo je bilo prijeto uspešno. Avstrijecem je dalo to obleganje mnogo opravka. Nakrat nastopi Vega in se ponudi, da premaga to trdnjavo in sicer v 24. urah, ako mu prepuste topničarstvo. In res. Trdnjava se je udala še pred pretekom tega časa. Obljubili so mu za ta čin red Marije Terezije, toda Vega ni dobil reda. Najbrž je igrala tudi tu kaka intriga svojo vlogo vsled zavisti. L. 1795 je iznašel Vega topiče, ki so metali bombe skoro dvakrat dalje, nego vsi tedanji možnarji. Ta iznajdba se je izvrstno obnesla pri obleganju mesta

se ugodno odlikujejo od drugih. Kljub temu pa ne najde društvo milosti pri nekaterih naših ljudeh. Vzrok je morebiti tudi to, ker nimamo naročenega nobenega klerikalnega časopisa in ker ne prisegamo na «Domoljuba». Zato so nam posebno gorke tukajšne Marijine hčere. 31. januarja letošnjega leta je napravilo društvo veselico. A kaj so naredile naše «device»? Napravile so ta dan ples, da bi tako odvrnile kaj ljudi od naše veselice. Mi, ki nas imenujejo liberalce, smo napravili predpustno veselico brez plesa, one pa, katerim je ples strogo prepovedan, so preserno plesale zoper škofovo prepoved. Tako so zanetile prepir med našimi fanti in med onimi, ki so se udeležili njih plesa. Krona vsemu pa še pride! Da se uvidi, kako nam skušajo dobro ime odvzeti in kakih pripomočkov se poslužujejo, kaže sledeči zgled. — Nek fant one plesalske družbe je prišel ponoči pod okno neke Marijine hčere. Posnemal je glas nekega fanta, ki je član našega društva. Pripravil jo je, da mu je odprla in ga spustila v kamrico. Ko je prišel v kamrico, prižgala je devica žveplenko, da bi ne zadel ob stol in tako ne zbudil zgoraj speče njene tete. A ponočni mož ji je zbil žveplenko iz roke, da ga ne bi spoznala. Dekle je potem povedala ta nočni dogodljaj svoji prijateljici in tako so razglasili našega člana za pokončevalca Marijinih devic. Vendar pa je prišlo na dan, kdo je pravi zasledovalec zgubljenega devištva naših Marijinih hčera. Hoteli smo to pribiti, da se zve, s kakimi nasprotniki se imamo bojevati in kaj si moramo misliti o naših Marijinih hčerah in njih prijateljih.

Iz St. Valburge pri Smledniku. Peta številka «Domoljubova» je prinesla precej obširno poročilo o občinskih volitvah v Smledniku. Da bi bilo to poročilo objektivno, brez laži in zavijanj, tega še misliti ne moremo. Saj ga je pisal klerikalen list, ki je med vsemi lažnivimi tovariši najbolj lažniv, kateri je svoje poštenje že zdaynaj prodal v «stari krami». Nikar se ne preveč ne bahajte s svojim odločno katoliškim mišljenjem, da nevedno in nerazsodno ljudstvo ne zabrede tako daleč, ko ima vsako besedo, ki

Mannheim. Bombe so letele v trdnjavo s tako silo, da se je podala v kratkem času. Sedaj šele so mu podelili davno obljubljeni in zasluženi red Marije Terezije. Ta red stoji namreč izven vrste in se podeljuje le za posebne vojaške zasluge.

L. 1800 ga je doletela še večja čast. Cesar Franc I. ga je povzdignil zaradi njegovih zaslug v baronovski stan. V njegovem grbu je goreča bomba sredi srčastega štita. Deželni stanovi kranjski so ga izvolili za svojega člana, l. 1802 so ga povzdignili v polkovniškega poročnika, razni učeni zavodi pa so ga izvolili svojim članom. Ravno v tistem letu, v katerem ga je vse obsipalo z odlikovanji, je nenadoma preminul.

Vega, dasi je pisal svoja dela v nemškem jeziku, kar se mu ne sme šteti v zlo, kajti tedaj je bil naš jezik v resnici še v povojih, je kazal svojo domovinsko ljubezen s tem, da je poklonil četrti del svojih matematičnih predavanj kranjskim stanovom, rekoč: vedno se spominjam svoje domovine in dobrot, katere sem prejel v njej po nauku in vzgoji.

O njem so pisali tujci razne nekrologe in biografije. Eni so ga hoteli imeti Nemcem, drugi celo Špancem, — jasen dokaz tedaj, kaj je bil Vega. Prof. Hauptman je pa, da bi enkrat za vselej zavrnil te pristranske biografije l. 1900 natančno preiskal vso zadevo na licu mesta v maticah farnega arhiva v Moravčah in dokazal s točnimi podatki, da je Vega čiste slovenske krvi.

Jurija barona Vega ne slavimo le kot moža-učenjaka in hrabrega vojščaka, ampak posebno še iz nekega drugega vzroka, ki je za nas velepomembljiv. V njem slavimo tudi ono dično silo, ki je edina stvariteljica vsega napredka, to je sila stremljenja kvišku. To je tista sila, ki zida

pride iz vaših ust in ki jo čita v vašem že omenjenem listu za versko resnico, da bo imelo laž, obrekovanje, opravljanje, lakomnost, sovraštvo za zveličavne čednosti, češ, saj pravijo možje, ki imajo omenjene lastnosti, da so odločno katoliški in tudi to pišejo v duhovske «cajtenge», katere bero in vanje pišejo sami škof, in če nismo taki, kot so ti možje, nismo katoliški. In da bi kolikor mogoče ljudstvo zabredlo v to zmoto, v to delate znabiti ne vedé noč in dan. Če pa kateri odpre usta, privzdigne glavo in je izkuša prepričati, naj se nikar ne da slepo voditi pri vsakem početju od teh «katoliških mož», je naenkrat vse nad njim: Ta bega pobožno in božjim namestnikom zvesto udano ljudstvo, ta je liberalce, kar je pri njih toliko kot brezverec, antikristov namestnik. Naj govore in pišejo, kar hočejo, v naši občini smo bili dosedaj res še vedno v manjšini, pa pri prihodnjih volitvah, katere bodo še to leto, če je le kaj pravice na svetu, se bo pokazalo, kaj premore peščica liberalcev. Ne bomo vam pustili tako begati ljudstva. Nismo mi vtihotapili liberalizma v sinleško občino, ampak storil je to duh časa. Sram bi nas moralo biti, ko bi v naši občini imeli še vedno prvo besedo črnosuknježi, kateri so s svojim izbornim gospodarstvom že cele države pripravili do bankejeta, kaj bi ne uboge občine; med tem ko imajo vse sosedne srednje izborne napredno-misleče župane, saj ni dobiti na kmetih količkaj bolj izobraženih mož, ki bi trobili v klerikalni rog. Zato bi tako radi farovski gospodje ljudstvo obdržali v temi nevednosti in se tako zaganjajo v narodove izobrazitelje. To naj zadostuje, da bodele vedeli, kaj hočemo liberalci, kakor nas imenujete. Le nekaj še! «Domoljubov» dopisnik je prav nesramno napadel našega vrlega in vsega spoštovanja vrednega g. barona. Očita mu, da ne drži s kmeti, ampak z liberalno gospodo. Če bi bil volil gospode iz smleškega in zapoškega farovža in njihove ubogljive podrepnike, potem bi res morali našega barona imenovati pravega kmečkega sovražnika. Ali bi ne pomagal potem zadnji težko prislužen krajcar kmetu

gradove, ona stvarja to, kar nam je nad vse sveto, za kar se tudi mi borimo — za prosveto naroda. Napredek je sredstvo, prosveta naš cilj! Gonilna sila vsakega stremljenja kvišku je pa nezadovoljnost s tem, kar se nam dan za dnevom podaja, kar nam pride slučajno v roke. Nasprotno pa je zadovoljnost enaka konservatizmu, ki znači mir, smrt, trohnenje. Treba nam je tedaj nezadovoljnosti, le precizirati moramo ta pojem.

Jurij Vega je bil sin priprostega kmeta. Kaj bi bil ta človek, če bi ne imel v sebi neke nezadovoljnosti in poleg nezadovoljnosti tudi onega stremljenja kvišku, ki mu je posadilo konečno krono na glavo? Ostal bi bil to, kar je bil njegov oče — kmet. Trudil bi se od ranega jutra do poznega večera v potu svojega obličja, uporabljajoč le fizično moč. Popravljaj in podpiral bi svojo borno kočico toliko časa, dokler bi se mu ne sesula zbog trhlosti. A kje bi si vzel sredstva, da si sezida novo? Nikjer, vsaj mu mala kmetija more donášati le trd ovsenjak. Obstal bi na enem in istem prostoru, kakor tisoči in tisoči naših trpinov, najbrž pa bi lezel vedno bolj v ubošstvo. V njem pa se je pojavila vroča želja po nečem družem, boljšem, lepšem, višjem, hotel je biti, akoravno sprva nezavedno, enak jasni zvezdi-vodnici, ki naj bi pokazala njegov narod v pravi luči, kot narod inteligentnih individuvov drugim narodom. In to je tudi dosegel.

Bratje! Ali so naše devize — druge devize? — ali so naša stremljenja — druga stremljenja? Nikakor! Sokolstvo stremi za tistimi smotri, in da so ti smotri istiniti, nam je živ dokaz ravno današnji slavljeneec. Od pluga do krone — je bila njegova pot! Tudi nam niso postlana tla s cvetjem, ampak cvetje si moramo šele priboriti. Ako se vsakdo izmed nas zaveda, da je nek cilj, višek, da more

izpuliti iz rok v nikdar ne polno farsko bisago. Št. Valburga že ve, kdo ji več pomaga ali baron ali župnik, saj se še dobro spominjajo Št. Valburžani, da je slednji, ko so ga pred devetimi leti šli nekateri vprašati, če bi jim hotel prodati drva, odgovoril: «Jaz jih vam ne morem prodati, pojdite k županu.» Župan jih je res dvakrat dal, seveda za dražjo ceno kot prej g. baron, potem se je pa naveličal. Gotovo je, da ne morejo smleški občani dobiti nikjer tako poceni drv in stelje kot v gradu. Gospodu baronu se večkrat samemu smilijo mladi in lepi borovci, pa jih le da, ker ve, kako Št. Valburžani in nekateri iz drugih vasi potrebujejo drva. Da bi mu bili za to in še za mnogo drugih uslug nehvaležni, tega ne bodo storili Št. Valburžani nikdar, zapomnite si to gospodje v farovžih. Vsi lovski kandidatje a' la smleški župnik, Pengov, Bezgov Lisec se pa uljudno vabijo, naj pridejo 28. t. m. ob 9. uri dopoldne v Kranj k glavarstvu k javni dražbi. Prav privoščimo omenjenim možem ta «šport», če se jim bo le splačal. Gospod baron bo streljal divjačino, kakor doslej, saj ima v najemu lov v šmartinski občini in ima pravico streljati divjačino na obširnih svojih posestvih: na trbojske, zapoške in mōške njive, naj pa ti le gredo magari streljat kozle, samo če bodo več plačali, kot je dajal baron, in da denar, ki ga obljublja, tudi v resnici plačajo, da ne ostane svota le na papirju. To se nam je zdelo potrebno odgovoriti na «Domoljubove» laži v članku «Občinska volitev o Smledniku» in opomnimo k sklepu, da nam je že zadosti. Ko bi se hoteli z «Domoljubom» v polemiko spuščati še nadalje, bi nam moralo slabo priti, ko bi morali bolj natanko prebrati nesramne laži te farske cunje, ki ne zasluži nič drugega, da se vrže v gnoj. Zatorej, zadosti nam je!

Iz tržiškega okraja. Imeli smo za deželnega poslanca ljubljanskega advokata dr. Brejca, ki so ga nam vsilili ali bolje, ki so nam zapovedali voliti ga naši politični dušni pastirji. Mestni advokat kmetski poslanec! Ali se ne pravi to, norčevali se iz kmeta?! In kako je nas kmete

ta višek doseči vsak posameznik, najsibode na katerem polju hoče, in če pokazemo jekleno voljo, ta cilj doseči, bo vsakdo izmed nas mož popolen in na svojem mestu. S tem bo izpolnil vsakdo prvo in najvišjo zapoved narave, kajti zopet povdarjam, da smo mi kot poedinci in tedaj tudi kot celokupen narod brez napredka mrtvi in bolje bi bilo, če mislimo ostati konservativci, da kot narodna individualnost poginemo danes, nego jutri.

Da se pa umemo. Sokolstvo je daleč oddaljeno vzgajati absolutne nezadovoljneže, ljudi s sentimentalnostjo in svetožaljem v srcih. Splošna in pogojna nezadovoljnost — med tema dvema zija globoko brezdnost. Naša nezadovoljnost je pogojna in to ravno se pravi, boriti se za svoj cilj, — absolutna nezadovoljnost pa je brez cilja.

In ta cilj je naš ideal. Veliki Goethe je trdil: ne vzdiguj kamenja, če že naprej veš, da ga sam ne dvigneš. Seveda je mislil Goethe na kamen, ki bi bil po svoji dimenziji in teži tolikšen, da bi bilo razmerje med njim in človekom, ki bi ga hotel dvigniti tako, kakor med žabo in volom v znani bajki. Mi pa hočemo to pravilo določiti bližje, in sicer tako: Ako imaš le količkaj upanja, da dvigneš tisti kamen, mora biti tvoj ukrep gotov in kratek: moram ga dvigniti, in naj se stre zemlja pod menoj! Ti, kot človek s treznim razumom, boš kmalu prišel na misel, da ti je mogoče svoje mišice ukrepiti: šel boš v telovadnico in tvoja moč se bo kmalu podvojila. Ako bi bil pa le še preslab za tako težavno delo, boš vzel v roki močno palico, — vod — in dvignil boš tisto težo s prenešeno silo. Dvigati z vodom, pa je človeški duh šele izumil, dočim mu je bila le fizična sila prvotno podana. Sama fizična moč se da sicer potencirati s trenažo, toda ona sama ne zadostuje. Uporabljati moramo tudi svojo duševno silo in jo har-

zastopal dr. Brejc, to smo tudi videli. Poganjal se je v deželnem zboru za farovške koristi in farovško nadvlado, ki ima že zdaj premočne kremplje, za nas kmete je pa trobental in razgrajal na Šusteršičevo povelje. Dr. Brejc je šel v Celovec s trebuhom za kruhom, nam pa je zdaj voliti nainesto njega drugega zastopnika, in tega nam je že izbrala naša za nas tako skrbna duhovščina. Zdaj so nam postavili za kandidata nekega kmeta, ki pa pravzaprav ni kmet in tudi ne gospod, ampak nekaka irhovina in farovski kimovec, kakor smo to izvedeli iz zadnje «Gorenjčeve» številke. To smo si tu ti sami takoj mislili o njem, ko smo zaslišali o njegovi kandidaturi. Saj naši politični duhovniki hočejo imeti za štafažo okrog sebe vedno le take ljudi, ki nič ne mislijo in jim le slepo kimajo. Namesto gospodskega kimovca in razgrajata bomo zdaj dobili bolj kmetskega v deželni zbor; s tem pa se ne bo naš položaj nič zboljšal, ker bo tudi Demšar kot deželni poslanec samo to delal, kar mu bode zapovedal dr. Žlindra. Ali kdo je nas kmete-davkopllačevalce, kmete-volilce vprašal, če smo zadovoljni z novim klerikalnim kandidatom? «Slovenec» se je sicer lagal, da je bil Demšar predlagan za kandidata klerikalni stranki po njenih zaupnikih, a ti so le fajmoštri in kapelani! V tem slučaju pa niso bili niti ti vprašani za svet, ampak so nam kar ljubljanski požlindranci svojevoljno postavili Demšarja za deželnozbornskega kandidata. Tako postopajo z nami naši klerikalci! Ravnaajo z nami kakor mi z neumno živino in še slabše: mi svojo živino, ki nam dela in nam daje mleko, meso in kožo za usnje, preskrbujemo z živežem in z vsem drugim potrebnim, klerikalci pa nas vpregajo v svoj voz, da jim delamo tlako in polnimo njihovo bisago, a živeti moramo tudi pri tem delu ob svojih troških. Toda tako se godi le tistim kmetom, ki ne znajo rabiti svoje pameti, po kateri se človek najbolj odlikuje od zivali, Kmetje tržiškega okraja, ali bi ne bilo pametno in koristno za nas, da bi tudi mi že enkrat otresli sramotni klerikalni jarem s svojega potlačenegega tilnika in začeti samostojno nastopali pri vseh

monično spojitj z fizično. To se pa pravi, pri dviganju teže boš uporabljal fizično in duševno moč obenem. Potem šele bo tvoje delo uspešno. Tako je delal tudi Vega. Svojo znanost je spojil s surovo silo in kot produkt dela so mu bila priznanja in lavorji.

Iz navadnih epizod moremo vleči poteze v najvažnejše epizode našega življenja! Tudi Vegovo življenje je bilo na zunanje le navadna epizoda, a vendar v resnici tako bogato, tako plemenito, polno zdravega sadu, od katerega imamo koristni se dandanes in imeli jih bomo na veke. Ni potreba, da se brigamo za zunanje plemiške naslove, ni potreba segati le po zunanjem lesku, ampak hodimo plemeniti v resnici po duhu in telesu. Že to je plemenit čin, če se resnično prizadevamo z vsemi svojimi zdravimi močmi, samega sebe in svoj stan zboljšati. In če to dosežemo, smo izpolnili svojo nalogo častno.

Vegovo življenje in njegovi čini so za nas apoteoza moči in le v znamenju delujoče moči se nam odpro duri iz uboštva in helotstva, le v tem znamenju je naš spas.

V kratkem postavijo Vegi spomenik. Iz vseh krajev bodo prišli njegovi častilci, občudujoči njegovo silo duha, njegove zasluge in polagali bodo v svečanem trenutku ob njegovem piedestalu lovor in palme.

Združimo se tedaj v znamenju edinstva in moči, da postanemo narod duševno in telesno krepkih poedincev, harmonična in nepremagljiva celota, ob kateri bodo tisti tujci, katerim je naše življenje in stremljenje najhujša bol, zbog naših zmag morali ukloniti svoj oholi tilnik. Zato Vam kličem: naprej, naprej, na pot Jurija Vege, od pluga do krone! Slava njegovemu spominu!

volitvah, pri katerih imamo voliti? Ali bi se ne mogli posvetovati med seboj in izbrati iz svoje srede boljše može, kateri naj bi potem skupaj s kmetскими zaupniki iz kranjskega in škočjeloškega okraja določili za deželno-zborskega kandidata takega moža, ki bi ne bil odvisen od naših farovških komandantov in bi delal v deželnem zboru to, kar bi bilo v korist nam kmetom, ne pa njim! In ko bi se začele volitve, naj bi fajmoštri, kapelani in njih mežnarji le volili svojega farovškega Demšarja, saj kdo jim mora to braniti, ker je volitev prosta stvar za vsakega pametnega človeka, mi kmetje pa bi oddali svoje glasove, kakor sami plačujemo svoje davke, za svojega kmetskega kandidata! In kateri kandidat, ali kmetški ali farovski bi bil izvoljen za poslanca, ako bi se volilo? Brezdvomno naš kmetški! Tako bi lahko tudi mi gorenjski kmetje imeli svoje poslance, ki bi za nas kaj naredili, a v svoji neumnosti raje glasujemo za farovške vsiljence, ki so nam potem le v škodo. Tudi tega kmetskega zla mora biti enkrat konec! Zatorej na noge, vsi zavedni kmetje v tržiškem, kranjskem in škočjeloškem okraju, in pokažimo svojim klerikalnim tlačiteljem, da ni nas več volja, da bi še nadalje na njih povelje pljuvali v lastno skledo in se poniževali pred njimi kakor neumna živina! Zbujeni kmet.

Z Bleda. Naš rajski koticček, ki so ga mislili tukajšnji puhoglavi klerikalci zaplankati pred tujci, vedno lepše in hitreje napreduje. Pred dobrimi desetimi leti je bil Bled še precej neznan in okrog po svetu malo poznan kraj, lani pa je bil na Dunaju na razstavi kopalških krajev odlikovan s prvo odliko. To je za Bled gotovo velikega pomena! Tu se vsako leto sezida več lepih vil in ličnih hiš. nova železnica za jezerom pa bo to zidanje še zdatno pomnožila. V bližini jezera je na jako lepih in za zidanje pripravnih mestih še vedno dosti praznega sveta, v nekaj letih pa bodo že tudi tam stale vile in pusta zemlja okrog njih se bode spremenila v krasne vrte in bujne nasade. Zato naj premožnejši Slovenci, ki nameravajo zidati vile na Bledu, ne odlašajo z nakupom v to potrebnega sveta, ki bo vedno dražji in se bo vedno težje dobil. — Blejsko zdravsko društvo je kupilo velik kos občinskega sveta, ki leži na vzhodni strani griča Straža nad Zelečami. Tu se bo še letos napravil velik javni vrt (park) za blejske letovčarje. Ker se bo ta vrt raztezal v jako romantičnem kraju, od koder bo lep razgled na Karavanke in na pisano ravnino pod njimi in ker bo na koncu vrta visoka skalnata strmina, kjer se bodo mali in nežni obiskovalci tudi lahko vadili v hribolastvu, bo tudi ta nova naprava Bled mnogo povzdignila. — Tako se pri nas skrbi za vsestranski napredek, odkar imamo napredni občinski odbor. Bog in napredno časopisje naj nam pripomoreta, da bi se kmalu razširil napredni duh od tukaj tudi v druge sosedne občine in obvaroval zanemarjeno ljudstvo pred pogubnimi posledicami zganjeptja in klerikalizma, ki od leta do leta huje tepeta in tereta Gorenjce.

Posvetovanje neodvisnih kmetov v Kranju.

Tudi na Gorenjskem se polagoma vzdiguje težke, duhomorne megle! Ne bo se še tako naglo zjasnilo, a svež veter že podi črne megle in sem in tja že zasije izza oblakov blagodejno solnce politične zavesti in samostojnosti. Duh časa, nova šola, svobodomiselnost časopisje in kolikor toliko tudi koščena roka pomanjkanja dramijo iz spanja naše nadarjeno kmetško ljudstvo. Gorenjski kmet, ki je tičal toliko časa v objemu nazadnjaškega in pogubnega klerikalizma, polagoma spregleduje. O tem se je mogel prepričati vsakdo, ki je minuli ponedeljek popoldne prisostoval posvetovanju neodvisnih in svobodomiselnih kmetov iz kranjskega in škočjeloškega okraja. Prireditelji so vabili na posvet javno z lepaki, dočim žalostni kandidat Demšar, odnosno njegov angelj varuh dr. Krek, prireja na skrivnosten način zakotne shodke, o katerih se izve šele pozneje iz bombastičnih poročil v «Slovincu». V nastopnih vrstah podajamo verno sliko prepomembnega shoda, na katerem je gorenjski kmet prvič odločno nastopil proti izzivačem — v duhovniški suknji.

Začetek shoda.

Posvet se je imel pričeti ob 1. uri popoldne v čitalnici bralnega društva, a ob določeni uri se je zbralo toliko občinstva, da se je vsled pretesnega prostora odprla zborovalcem prostrana sokolska telovadnica. Sestalo se je nad 200 kmetov. Prišli so najboljši posestniki iz kranjske okolice, videli smo krepke postave iz poljanske ter selške doline in zlasti častno je bila zastopana staro-loška občina. Mavčički župan J. Novak otvori shod, pozdravi v imenu pripravljalnega odbora udeležnike in pojasni zborovalcem namen posvetovanja. Poudarja, da so se zbrali možje, ki se hočejo brez ozira na jedno ali drugo politično stranko v deželi, zjediniti glede postopanja pri nadomestni deželnozborni volitvi za kranjsko-loško-tržiški okraj. Na predlog, da naj se izvoli predsednikom zborovanja župan J. Novak, nastane vrišč, kajli v akcijo je stopil

Koblar s svojim spremstvom.

Prvi je počastil shod s svojo navzočnostjo kranjski tehant. Še pred 1. uro je bil sveti mož že na lici mesta. Samozavest mu je sijala iz obličja, prečastite šobe so bile tje do ušes nabrane v blagohoten nasmeh, in milostno je prihajajočim kimal z glavo v pozdrav, tako da se je njegov nizki klobuček kar venomer gugal koketno na velikih ušesih. Bržčas ga je napotila neka slutnja, da je v ponedeljek pustil cilinder doma. Zvesto mu je stal ob strani kapelan Hybášek, ki je do zadnjega časa občeval žojim samo še uradno. Skupna nevarnost ju je zopet združila. Brhkemu kapelanu so zarela lica in bil je videti nekako «včerajšen». Pravijo, da se je v nedeljo ponoči vrnil precej dobre volje z vlakom iz Ljubljane in da so ga domov gredé na Savskem mostu jele zapuščati telesne moči. G. Vojteh se je baje sklonil čez most in šumeči Savi na precej viden in glasen način potolažil svoje gorje. Drugi Koblarjev pribočnik je bil dični predsednik družbe sv. Marte, fajmošter Kalan, ki sicer po Zapogah pase duše, leze po lestvicah in zdravi svoje šibko telo. Prav ne previden je bil, da je prišel ta dan prodajat v Kranj svojo bolno kožo. Duhovne gospode je spremljevala armada, broječa kakih trideset «zavednih» katoliških mož. Potrdili so te hrabre vojake že zjutraj na «Novi pošti» pri kupici rujnega vinca, nekaj so jih pa pobrali na trgu. Čudimo se, da je zašel v to čedno družčino sicer vse časti vredni Zaplotnik iz Letenc, pač se nam pa zdi povsem naravno, da se je obesil na Koblarjeve škrice presičar Sonček. S ponosom je zrl general Koblar na svojo vojsko in prepričan je bil, da bo ali predsedoval shodu ali pa zborovanje onemogočil. Domneval je, da je tudi med neodvisnimi kmeti pomešanih mnogo njegovih pristavev. Ko so tedaj neodvisni kmetje burno aklamirali župana Novaka za predsednika, so zagnali klerikalci silovit hrup.

Zmešnjava nad zmešnjavo.

Koblar vpije: «Novak ni predsednik, mi smo v večini!», njegovi backi mu pritrkavajo, Hybášek dviga pesti in na stečaj odpira svoja široka usta, Kalan pa spodbuja svoje podrepnike, da kriče kakor obsedeni in poskakujejo z obema nogama od tal. Od nasprotne strani se čujejo ogorčeni klici: «Koblar, molčite! Vi niste volice! Vun s farji! Dajte mir! Če nas nočete poslušati, se pa odstranite! Mi smo v večini! Sram naj bo duhovnikov, da se tako obnašajo!» Neodvisni kmetje Novak, Hainrihar, Kozelj in Tavčar pomirjujejo in skušajo govoriti, a pri silnem vrišču ni mogoče umeti govornikov. Novak skoči med klerikalce in zahteva mir. Vanj se zažene pobožni Žirovnik iz Mavčič. Novak ga zgrabi in tira proti izhodu, Za obema pa potiskajo drugi. Od tod «Slovenčeva» laž, da so klerikalci predsednika Novaka iztirali iz dvorane. Komaj se hrup malo poleže in se oglasi kak govornik, že zopet duhovniki posezajo v besedo in kriče: Živio, Demšar! Živio, obstrukcija! in za njimi tulijo kakor obsedeni farovski podrepniki: Živio, Dežman! Živio, inštrufcija! Nastane nepopisen direndaj. Spet se dvigajo pesti, a v tem kritičnem trenutku se nekaj zgodi, česar ni nihče pričakoval, najmanj pa kranjski tehant.

Koblar s sifonom pošprican!

Kakor strela iz jasnega neba, prileti hipoma iz kota tenak, dobro pomerjen curek iz sifonske steklenice v prečastito obličje kranjskega g. dekana. . . Nastane grobna tišina. Gospod Koblar se prestraši, obraz se mu še za polovico podaljša, plaho in milo proseče se ozira okoli, mokre mu postajajo oči, po dolgem nosu pa lijejo bridke sifonove solze. Bil je nepopisen prizor, pogled za bogove! Kakor pohleven dežek prežene soparico v vročem poletnem času, tako je tudi sifonski curek ohladil razburjeno družbo. Tehantovo prestrašeno in izmučeno obličje je s čudovito silo vplivalo na mišice, ki vzbujajo smeh. Glasen krohote je kmalu odmeval po dvorani. Polit pudelj se otrse in bevska naprej, a tudi kranjski tehant se je kmalu prebrihtal: potegnil je kar z rokavom po mokrem obličju in pričel je zbadati iznova. Ko je dobil še nekaj mrzlih curkov, je bilo videti, da mu prav prija neprostovoljna kopel. Gibal in vrtel se je med kmeti kakor

Muha v močniku.

Koblar zabavlja, zadira se v govornike, sedaj se prepira s tem, sedaj z onim, sedaj dobi sunek od leve, sedaj od desne in čeprav semintja bolešno zastoče «sujejo me!», takoj se zopet na mučeniškem licu pokaže rajski smehljaj. «Od kod si pa ti?» se z nosljajočim glasom obrne na posestnika iz selske doline in takoj dobi točen odgovor! «Od tam, kjer si ti svoje dni pekla!» Pa mislite, da je bilo Koblarja kaj sram? Bog ne daj! Koblarja pa sram! Če bi ga bili pustili, vstrajal bi ta vrteči se derviš do pozne noči na svojem mestu. To vsiljivo, duhovnika ne vredno obnašanje se je moralo gabiti tudi najčrnejšemu klerikalcu. Tudi najmirnejše kmete je zapustila potrpežljivost!

Ven s farji!

Opazati je bilo neko opasno pomikanje neodvisnih kmetov proti Koblarju in njegovemu spremljevalcu. Kar zadone kliči: Ven z njim! ven s farji! mir hočemo imeti! in potiskati prično klerikalce proti izhodu. Nastane nezasišano vpitje in suvanje, kričanje in ropotanje. Kar izgine iz srede človeškega klopčiča dolga postava prečastitega kranjskega dekana. Zmanjkal je kakor kafra. Z nenavadno gibčnostjo se je izmuzal in se postavil v kot pri oknu, tako da ga prvi hip ni nihče opazil. Duhovi se nekoliko pomire, zborovalci se vračajo, a Koblar s svojimi pajdaši zopet prične zbadati. Sedaj je pa sodu izbito dno! Dostojni ljudje napravijo polukrog krog razgrajacev in z vso silo tirajo kaliče miru proti vratom. Strogo pazijo, da jim Koblar zopet ne uide. V sredi ga imajo in različne roke se poželjivo stegajo po žegnanem telesu. Kar se dvigne mogočna roka, stegne se čez tri, štiri možakarje, obtiči na tehantovem vratu in potem . . . Ali ste že kdaj videli, kako pes stresa mačko za vrat? Tako približno je bil videti ta ginljiv prizor. Pesti se prično dvigati. ljudje se spoprijemljejo, nekateri sezajo po telovadnem orodju, po rokah, kijih in palicah. Bati se je, da pride vsak čas do krvavega pretepa, toda še en močan sunek in klerikalci so zunaj.

Nazaj hodi!

Koblarjeva vojska je uvidela, da ničesar ne opravi. Polagoma so se izgubljali hrabri vojaki, le kranjski tehant še ni imel dosti. Prilomastil je zopet v dvorano in prijazen smeh mu je spet krožil po zornem licu. Kar ga primeta dva možaka pod pazduho, tretji mu pomaga zadaj in Koblar ni bil več — med živimi!

Žrtve.

Hybásek je zgubil v gnječi svoj «cviker», oboževatelju sv. Marte, Kalanu, so zlomili zlata očala, Koblar naj pa črne lise po svojem živju prešteje sam. Sicer se ni nič hudega zgodilo, če morda prečastiti gospodje ne smatrajo za veliko izgubo, da so zbog svojega res škandaloznega obnašanja izgubili ves ugled in spoštovanje tudi pri onih zborovalcih, ki so jih dosedaj še nekaj čislali.

Posvetovanje.

Po vsej tej enourni veseloigri se je pričelo resno posvetovanje. Gospod Fr. Tavčar iz Selc je v krepkih besedah označil kmetu tako škodljivo obstrukcijo v de-

želnem zboru. Dokazal je, kolike škode bi bila občna volilna pravica za kmete, in je rekel, da se mora pač pomnožiti število kmetov, vendar to ni najnujnejša stvar. Najnujnejše je, da začne deželni zbor delovati. Pozival je kmete h kmetki neodvisni organizaciji, katera edina more rešiti kmeta. Kmetje naj si neodvisno sami volijo svojega zastopnika, kateri jih bo zastopal v deželnem zboru. Povdarjal je tudi, da škoduje slovenskemu kmetu najbolj, da se pusti uplivati od žen, ki so nahujskane od tretje strani, in sicer to v takih stvareh, katere jih nič ne brigajo. V imenu zbofovalcev je apeliral na knezoškofa, naj vendar enkrat spozi duhovne v cerkev, kamor spadajo, in naj jim ukaže spolnovati Kristusovo geslo: «Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.» Kristus jih je postavil za apostole miru, a oni so pri nas sejanci prepira. «Prepir sejejo, vihar bodo želi.» Nato je predlagal sledeče resolucije: Svobodomiselnost, neodvisni gorenjski kmetje na posvetu v Kranju sklenejo sledeče: 1.) Deželni poslanci naj po svojih močeh na to delajo, da se ustavi za kmeta tako škodljiva obstrukcija in deželni zbor naj začne delovati. 2.) Ljudsko šolstvo naj se preosnuje v tem smislu, da se bode poučevalo v ponavljalnih razredih dečke o gospodarstvu in deklice v gospodinjstvu. Tudi učitelji in učiteljice naj se poučujejo v omenjenih predmetih. Ob enem zahtevajo najodločnejše zvišanje sramotno nizkih učiteljskih plač; kajti edin pripomoček k napredku kmetkega stanu je ljudsko šolstvo. 3.) Urejanje rek in hudournikov (kaže žalosten primer: reko Soro). 4.) Ustanovi naj se kmetijska šola za Gorenjsko. 5.) Odločno protestirajo zoper občno volilno pravico; pač pa zahtevajo, da se število kmetkih poslancev pomnoži. Vse resolucije so bile z živahnim odobravanjem sprejete. Konečno je predlagal kandidatom svobodomiselnih neodvisnih kmetov **g. Jožefa Novaka, župana iz Mavčič.**

Ker so bili vsi zanj, je bil g. J. Novak soglasno postavljen kandidatom. On se je zahvalil za izkazano mu čast, razvil v kratkih, a jasnih potezah svoj program in pozivljaj kmete, da naj se prično že vendar enkrat organizirati. Dasi dobro ve, da ne bo zmagal, toda začeti se mora enkrat z delom, z delom poštenim, pravičnim ne pa z hinavskim. Njegov govor so kmetje z veliko pazljivostjo zasledovali in viharno odobravanje je pričalo o priljubljenosti g. kandidata. Ko je zatem g. Fr. Tavčar iz Selc še enkrat bodril kmete ne delo in zopet na delo, pošteno in pravično, «češ, vsaka poštena stran mora enkrat zmagati», povzel je besedo g. Fr. Kuralt iz Šenčurja, ki je v kratkem govoru še očrtal pogubno delovanje duhovščine za kmetki stan. Kako misli ona o kmetih, pričajo besede kapelana Hibáška, ki je ravnokar zmerjal kmete z rokovnjači. (Klici: On je rokovnjač! Sramota! Fej!) In danes je hotela zopet ta duhovščina, katera ima toliko časti v sebi kakor najzadnji žganjar, razgnati shod neodvisnih kmetov, ker drugače ni bilo mogoče, z rokami; toda kdor druge mu jamo koplje, sam pade vanjo. Tako se jim je tudi danes zgodilo. Očrtal je nadalje obstrukcijo v deželnem zboru, ki žre, žre in žre ter žuli kmeta. Dokazal je tudi velik kulturni pomen slovenskega gledališča za slovenski narod, ki je duhovnom, kateri so brez vsakega napredka, največji trn v peti. O tem se je lahko vsakdo danes prepričal.

Ko je eden prvih govornikov omenil kulturni pomen gledališča, je kranjski tehant zavpil: «Tega nam že ni treba!» To nam je ona hvalisana duhovščina, proti kateri boriti se nam je sedaj sveta dolžnost. Vsakdo naj deluje po svojih močeh, če mi ne zmagamo, zmagali bodo naši potomci: «Pravična stvar mora prej ali slej zmagati.» Viharno odobravanje je sledilo tem besedam.

Ker se nihče ni oglasil za besedo, klical je g. I. Novak še enkrat na delo in zaključil nato shod, ki je bil velikega pomena v napredku gorenjskega kmeta in ki je takorekoč otvoril novo dobo v njega žalostni zgodovini. Zelimozavednim zborovalcem kar največ uspeha. Če mogoče sedaj še ne, toda v prihodnosti Vam je uspeh zagotovljen in z njim tudi boljša doba, ako boste vstrajali le na tem stališču, kakor ste bili v ponedeljek.

Novičar.

Na Gorenjskem.

Osebna vest. Višji geometer gosp. Albin Jančič v Kamniku je pomaknjen v višji činovni razred.

Vabilo na naročbo. Z današnjo številko končamo prvo četrtletje. Vsled tega prav uljudno prosimo vse one, katerim je potekla naročnina, da čim prej izvolijo doposlati denar za nadaljnje pošiljanje lista. Obenem se obračamo do vseh prijateljev in somišljenikov, da pridno razširjajo list in mu pridobivajo novih naročnikov.

Prihodnja številka «Gorenjca» bo izšla vsled Velikonočnih praznikov že ob treh popoldne. — Današnja številka obsega 14 strani.

Ljubite resnico! No, vsaj drugega nismo pričakovali od znanega kranjskega poročevalca v «Slovincu»; prav po katoliški morali je vse presukal in zasukal. V njegovi bujni fantaziji se je videl na rokah angeljev, peljal pa do vrat v svetem Elijevem vozu; ker je pa Anton Padu-anski svet in ponižen človek in se tudi noče poviševati, tega niti ne omenja v «Slovincu». Zavil je svoje vodene oči proti nebu in v duhu je videl, kako so kori angeljev pahnili g. Novaka iz svetih nebes daleč tja v peklenko temo. In v njegovi trobeločisti duši je vstajal dan, po njegovem lilijalno-čistem obrazu se je utrnila zahvalna solza ter v večer spomin otrpnila na njegovem kraguljastem nosu. O, Tone je svet mož in mučeniška je pot njegova, polna liberalnega trnja. Toda naprej, naprej, Antonius, v boju za sveto, resnično stvar, bodisi si vedno svest svojih besed: «Jaz se bo(h)rim za (h)resnico, in če t(h)reba tudi za njo k(h)ri p(h)relijem!» In hoc signo vinces! — Toda, oh smole, roke angeljev so se spremenile v čisto prozaične kmetске pesti, Elijev voz je zginil nenadoma in Koblar se je peljal iz dvorane na popolnoma drugačen način. Pobožne prošnje in želje, da bi g. Novaka h . . . č vzela, se niso vresničile. V duši mu je postajalo temno, tesno, in po njegovem obrazu in nosu se ni točila topla solza, ampak grenka kurja polt. Toda on je apostel resnice, in resnično. resnično Vam povem, prišla bo ura, ko boste sojeni, vi «škrijci» in «pijani, zapeljani kmetje». Razlila se bo na Vas vsa nevolja znanega klerikalnega boga. Zakaj tudi ne?! Kako se drznete sami misliti, sami gledati in, oj, Sodoma in Gomora, kakó se upate prijemati in vleči duhovno posodo za stranske ročaje — pri ljudeh ušesa. Čisto prav Vam bodi! Moj ljubi Koblarček, zgodi se tvoja volja! — Dovolj Vam bodi groženj, Vam neodvisnim kmetom, branili ste v ponedeljek svoje pravice, Vaš nastop je bil odločen, možat! Sedaj pa vzemite v roke zadnje številke «Slovenca», in videli bode, kako se sodi v farskih krogih o Vašem početju, berite, kako so Vas napodili z mokrimi cunjami iz dvorane Vas in Vašega kandidata g. Novaka. Našli bode vse polno laži in zavijanj, vse polno sramotilnih psovk in natolcevanj. Potem pa pomislite, da je vse to resnici na ljubo napisala roka katoliškega duhovna, namestnika božjega, apostelja resnice, miru in sprave. In gotovo bode Vas zanj sram. Tudi Vi drugi, katoliški možje, ki ste v ponedeljek branili počene duhovne posode, berite, in, če ste bili sami na posvetovanju, morate, ako imate le še trohico poštenja in resnicoljubja v sebi, priznati, da je vedoma v «Slovincu» vse zavito in zlagano. Vam pa, Koblar, Hybásek in Kalan, bodi povedano, da bode počena posoda vržena tja, kamor spada. — Ako pa mislite, da bode z Vašim zavijanjem resnice obdržali nad našim ljudstvom klerikalno temo, se zelo motite; je na Vaši strani veliko ljudij, ki so resnično verni, in nekateri teh so bili navzoči tudi na posvetovanju. Če pa bero sedaj Vaša poročila v «Slovincu», sramovali se bodo Vaše družbe. Le tako najprej odpirajte oči sami, in mi Vam v hvaležnosti kličemo: Čim bolj bode te pačili resnico, čim manj se bode sami sramovali svojih nizkih, malovrednih dejanj, tem prej bode posvetilo na Gorenjskem!

«Legijonarji.» Opozarjamo na današnjo predstavo «Legijonarjev». — Začetek točno ob poldevetih zvečer. Vstopnina 1 K 20 vin. za osebo. Če bi kdo pomotoma ne dobil vabila — kar se pri ogromnem delu lahko zgodi — naj je s tem povabljen, ker je nam vsakdo dobro-

došel. — Istotako se ponavlja igra jutri v nedeljo popoldne in je odbor, ustreza vsestranski želji, da se morejo udeležiti tudi nižji sloji, znižal vstopnino na 80 vin. Začetek jutrsnje predstave je ob polpetih popoldne.

Za farovško bisago se sme tudi slepariti in krasti. Šolski otroci iz mošenjske fare vedo povedati, da jim je fajmošter v šoli priporočal, da naj, kadar jih bodo stariši poslali kako reč kupit v prodajalno, vselej sebi pridre nekaj vinarjev in kupijo za toliko manj dotičnega blaga, tako prisleparjeni in starišem ukradeni denar pa naj potem prineso v farovško hranilnico. Ta famozni božji namestnik, ki tako lepo uči kmetško mladino, je bil že kaznovan zaradi pretepanja otrok v šoli in je tudi že znan zaradi drugih nedostojnosti; vendar pa imajo gotovi gospodje v Ljubliani še vedno veliko dopadajeje nad njim, ker je tako skrben za farovško bisago, ki pri njih, kakor je videti, odtehta tudi poštenje in vse druge človeške čednosti in kreposti. Zato res ni čudno, da se v klerikalen tabor tako rado zatekajo vse največje človeške propalice in da rodi klerikalna izobrazba toliko malovrednežev in hudobnežev!

Kranjsko c. kr. okrajno glavarstvo — pod policijskim nadzorstvom! «Slovenec» od 22. t. m. je objavil naslednjo notico: «Prosimo somišljenike, da nam natančno z navedbo prič, poročajo o delovanju c. kr. glavarstva kranjskega za časa sedanjih volitev! Poskrbljeno bo, da se varuje postava!» Prismojena šleva, ki je spisala navedeno notico, spada vsekako v «Beobachtungszimmer». Mi pa prosimo somišljenike, da nam točno poročajo o vseh lumparijah in nasilstvih, katere bodo zganjali podivjani farji pri deželnozborski volitvi.

Is Begunj se nam piše: Na praznik sv. Jožefa nam je napravilo tukajšnje gasilno društvo večerno predstavo. Igrala se je veseloigra «Doktor Hribar» in burka «Bratranec». Igralci so bili sami domači fantje in dekleta, vsi diletanti in to prvokrat. Zato smo težko pričakovali določeni čas, ker vsak je bil radoveden, kaj zamorejo uprizoriti domačini, in danes smemo reči: vsa čast jim! Vsak igralec je bil popolnoma kos svoji vlogi, tako da se je po končani predstavi slišal le en glas: izborno. Nismo pričakovali, da bi se igri tako gladko, okusno in tako sočutno predstavljali. Tudi oder, obleka in drugo je bilo za igri prav primerno. Prostori so bili do koticčka napo'njeni in mnogo ljudi je moglo oditi, ker niso dobili več vstopnic. Zato je tudi mnogih želja, da bi se predstava ponovila. Sicer smo zvedeli, da se namerava ista ponoviti, pomnožena še z neko burko. In prav bi bilo to! Želimo pač, da bi nam društvo več tako prijetnih večerov napravilo, saj vidimo, da je za to dovolj izbornih moči. Vsa hvala pa gre tu vsem, ki so le količkaj pripomogli do tako lepega vspeha.

Ispod Šmarne gore se poroča, da so se dne 14. t. m. ob sedmih jutraj napotili s čolnom Jožef Petač, Janez Knapič, Ivana Stergar, Josipina Breclj in Josipina Petač, vsi iz Vikarč, da bi prevažali dračje iz otoka pri Vinko Majdičevem mlinu na Vikarčah. Jožef Petač in Janez Knapič nista bila kos tako deroči vodi, in voda jima je obrnila čoln ter ga odnesla naravnost pod mlinska kolesa. Despevši do parnega kolesa pri mlinu, primeta se Jožef Petač in Ivana Strgar za kolo; poslednja se je obdržala kolesa, Jožefu Petaču pa se je odtrgala lopata pri kolesu ter je tako padel nazaj v čoln. Janezu Knapiču se je posrečilo spraviti čoln v kraju, Ivano Strgar so moči popolnoma zapustile, spustila je kolo in padla v vodo. Ko Jožef Petač to opazi, gre hitro njej nasproti in se mu je posrečilo, spraviti jo pokoncu. Prišla je toliko k zavesti, da se ga je prijela in tako sta skupaj stala sredi najbolj deroče vode in klicala na pomoč. Zupan Alojzij Tršan ter Jožef in Mihael Čizman iz Tacnja so takoj prihiteli na lice mesta in srečno oba rešili s čolnom.

Obesil se je v ponedeljek pod Radovljico pri Savi stanujoč kmet Verdír po domače Bogman. Bil je strasten žganjepivec in malokdaj trezen.

V Drazgošah je umrl 21. t. m. posestnik in sodar Janez Jelenc, po domače «Dobre». Pokojni je bil brat ljubljanskega učitelja, g. Luka Jelenca. Bil je napreden in občespoštovan mož. Bodi mu zemljica lahka!

Seja kranjskega občinskega odbora od 24. t. m. Župan poroča, da je prejel obvestilo o velikodušnih volilnih dne 17. jan. t. l. zamrle Jere Zorman za mestne reže (K 10.000.—), za dijaško kuhinjo (K 4000.—) in za bolnišnico (K 2000.—). Spominja se s toplimi besedami blage pokojnice in v znak hvalečnosti se odborniki dvignejo raz sedeže. — Župan naznani, da deželni šolski svet ni ugodil prošnji za razširjenje dekliske sole, ker deželni odbor brez dovoljenja deželnega zbora ne more pokriti za razširjenje potrebnih stroškov. (Klici: Živio, obstrukcija!) — Sprejme se brez debate nastopni, po obč. svetovalcu, dr. V. Štampiharju v imenu finančnega odseka temeljito utemeljevani nujni predlog: Glede na to, da dne 27. t. m. poteče obrok, do katerega je g. Vinko Majdič vsled izjave z dne 30. marca 1899. zavezan prodati posestvo vlož. št. 6 ad Kanker, takoimenovani «Čemšenikarjev grunt» mestni občini Kranj za ceno 5000 gld. s 5% obrestmi in stroški z namenom, da se porabi v vodovodne namene, sklene občinski odbor: 1.) g. Vinko Majdič se takoj vpraša, ali je pripravljen v izjavi z dne 30. marca 1899 do 27. marca 1904. določeni obrok podaljšati do 27. marca 1907.; 2.) za slučaj, da v to ni pripravljen, sklene obč. odbor, da takoj kupi in prevzame navedeno posestvo za v izjavi določeno ceno in se župan pooblasti vkreniti vse potrebno, da se napravi primerna kupna pogodba; 3.) v pokritje kupnine naj se najame posojilo pri mestni hranilnici v Kranju. — O nujnem predlogu dekana Koblarja poročamo na drugem mestu. — Odbor potrди občinski račun za l. 1903 s prebitkom **K 9941.77**, račun ubožnega zaklada in sirotišnice s prebitkom **K 418.29**, nadalje račune Simon Robičeve, Franc Omersove in Valentin Pleiweissove ustanove. — Občinski odbor vzame na znanje računski zaključek dijaške kuhinje za l. šolsko polulelje, ki kaže primankljaja **K 139.01**, izvoli pregledovalcem računov obč. odbornika M. Matiasiča ter K. Pučnika in izreče odboru dijaške kuhinje zahvalo na požrtvovalnem delovanju. — Potrди se računski zaključek in bilanca mestne hranilnice, ki izkazuje čistega dobička **K 23.601.57**. Ravnateljstvu in upravnemu odboru se izreče priznanje na vspesnem delovanju. Pri tej priliki se vsled nepremišljenega vtikanja pooblaščenca Koblarja vname živahna debata, v katero posežejo dr. V. Štampihar, F. Pollak, C. Pirc in J. Rakovec. O tem hočemo sbregovoriti, če nam bo Koblar dal v «Slovincu» za to povod. — Občinski odbor nastavi Janeza Nagliča kot nočnega čuvaja z letno plačo **K 600.—** in ko se še ugodno izjavi o prošnji Franca Pogačnika za podelitev gostilničarske koncesije, zaključijo župan sejo.

«Legionarji» v Kranju. Tukajšnja «Nar. Čitalnica» je priredila na korist «Dijaški kuhinji v Kranju» dramatično predstavo. Igrali so se Govékar-Parmovi «Legionarji». O vrlini te narodne igre spregovorili smo že v podlistku. Danes moremo poročati svojim čitateljem o izvrstno uspeli večerajšnji predstavi. Brez laskanja smemo reči, da je ista uspela popolnoma tako v dramatičnem kakor v glasbenem oziru. Glavne vloge, inženier Basaj, Lavra Rak-ova, vojni komisar Brnjač, bile so v najspretnjših, uprav umetniških rokah. Kar pa sa tiče krojača Ježa, zdi se, kakor da bi bila vloga vstvarjena nalašč za njenega predstavljatelja (g. H. R.). Pri vseh štirih se že ne more več govoriti o diletantizmu: edino pravo umetniško shvatanje in znanje omogočuje tako dovršeno izvajanje vlog, kakršno smo mogli občudovati večeraj pri omenjenih štirih vlogah. Drugače predstavljan Basaj ali Brnjač, drugačna Lavra bi ne bili več pristni značajni pisateljevi in drugačen Jež bi ne bil več Jež. Pa tudi manjše vloge, n. pr. pisar Rak, Ana Strnadova, Barbka Ježeva, Medved, vdova Gričarica, legijonar Ipavec in dr. izvajali so predstavljalci izborna. Cela uprizoritev igre bila je izvrstna — kar treba tem bolj naglašati, ako se pomisli na mali prostor, ki ga nudi naš oder. Posamezni prizori so bili prav mojstrsko zasnovani. Vsa čast vriemu vežiserju (g. H. R.)! Pevske točke izvajale so se tako izvrstno, kakor je mogoče le ondi, kjer so mojstru-pevovodju na razpolago tako izvrstne moči, kakor jih ima naš g. V. R. v čitalniškem pevskem zboru. Pohvaliti moramo zbor in soliste. No, da Jež ni pevec, mu ne moremo šteti v zlo! Sploh nikakor ne more

pomanjšati naše hvale, ako priznamo, da bi se dalo tu pa tam še kaj zboljšati v prvi vrsti, da bi ponekod igra lahko tekla gladkeje in da bi se bilo tupašam nekoliko varovali pretiravanja. Večera je bila čitalnična dvorana natlačena gledalcev, dijakov, ki so se očitno naslajali nad klasičnim Ježem kakor tudi sočustvovali z nesrečno dvojico Basaj-Lavra, in ob tragičnem prizoru smrti Lavrine se je mnogo oko orosilo in čulo tupašam pridušeno ihtenje. Igra se ponovi in prepričani smo, da ponudi zopet mnogoterim lepega umetnostnega usitka, našim revnim dijakom pa izdatne koristi. S tega stališča kakor tudi z ozirom na to, da je uprizoritev provzročila mnogo izdatkov, ki zmanjšujejo čisti dohodek, pričakujemo, da bode ponovljena predstava prav mnogobrojno obiskana.

Koblarjeva predrznost. Našega tehanta je toliko sram, kakor volka strah. V ponedeljek so ga kmetje na shodu našpricali, osuvali, obrcali in ven vrgli, pa vam pride ta človek, kakor da se ni ničesar zgodilo, v četrtek k seji kranjskega občinskega odbora in stavi tam nujni predlog, da naj odbor izreče simpatije ruski armadi! Mesto, da bi doma lečil svoje prerahljane kosti, hladil otekline z mrzlimi obkladki in čakal v varnem farovškem zavetju saj toliko časa, da bi nekaj trave zrastle čez vso aforo, prilomasti k javni seji in hoče tam igrati celo važno ulogo. Ta preklofutani tehant, kojega navzočnost mora prenašati obč. odbor le vsled nepredvidnosti virilista Pollaka, ta Koblar, ki hodi k sejam samo prisluškovati in nikdar ne glasuje za kak predlog, ta klavrna in odurna oseba se je osmelila staviti sam na sebi sicer resen in umesten predlog, ki je pa postal takoj smešen, ko je izšel iz Koblarjevih ust in ga je smatral vsak za profanacijo z ozirom na ulogo, katero igra predlagatelj v Kranju, zlasti še v občinskem odboru, posebno pa še z ozirom na škandalozne dogodke minolega ponedeljka. Če se je hotel kranjski dekan s svojim predlogom rehabilitirati, se mu je ta poskus temeljito ponesečil. Kakor bi tak predlog — in naj bi prišel od katerekoli druge strani — občini odbor prav gotovo sprejel soglasno, se seveda za Koblarjev predlog ni dvignila niti jedna roka, ker je bil predlog ravno — Koblarjev!

Pobesneli farji. Že opetovano smo izjavili, da za nadomestno deželnozborsko volitev narodno-napredna stranka ne bo postavila kandidata in se tudi sploh ne bo vtikala v volitev. Ker je pa iz neodvisnih kmetov samih izšlo gibanje, ki je naperjeno proti komandiranju volilcev po farovžih in proti vsiljevanju kandidatov iz Ljubljane, se je divja jeza polastila prečastite duhovščine in zlasti onih posvečenih lažnjivcev, ki pišejo umazanega «Slovenca». Gospodje čutijo, da bi se ljudstvo rado rešilo iz njih krempelj in v strahu so, da se ovce kmalu ne bodo več dale tako radovoljno striči. Ker si je «Gorenjec» kolikor toliko stekel zaslug za probujo priprostega ljudstva po «Gorenjskem», so tonzuriranci izlili pred vsem ves svoj srd in žolč na naš list. Čujte, kako piše ta podivjana svojat: „Nekaj šnopsarjev, ki so se prej bratsko poznali samo po smradu iz ust, se sedaj vohajo tudi po «Gorenjcu». Da se prebavi ta liberalni živež, je res treba najprej temeljite vaje v šnopsanju. Najprej se mora utrditi liberalni kandidat, da požre najmanj četrtnajmočnejšega spiritovalca na dušek, potem je šele sposoben, da s pridom in primernim užitkom bere «Gorenjca.» «Slovenec» imenuje neodvisne kmete «spiritovske nadljudi iz kmečkega stanu», naše meščanstvo pa «onemoglo pijano tolpo»! Tako surovo, tako res šnopsarsko pišejo katoliški duhovni v «Slovincu», ki je organ ljubljanskega škofa Sedaj po shodu neodvisnih kmetov so pa popje kar znoreli. Hujskajo nezavedne kmetске šnopsarje in primojdusevce na «škrice» grizejo kakor stekli psi in lažejo, da se kar kadi. Možje, ki ste se udeležili zborovanja, berite «Slovenčeva» poročila o shodu! Iz škofovega lista se lahko poučite, kako nesramno pačijo duhovni resnico, to hčerko božjo, in pasterko naših podivjanih popov. Gospodom ne gre in ne gre v glavo, da bi bil tudi gorenjski kmet v stanu odločno nastopiti proti politikujočim farjem in če ne zlepa pa zgrda izbacniti žegnane hujskače. Ponedeljski shod bo imel še dobre posledice. Začudenjem so gledale kmetске ženice v pone-

deljek na kranjskem trgu za črno postavo, ki je nosila na svojih škricih fotografije — kmetskega podplata. In glasilo se je vprek: Prav mu je, zakaj se pa vmešava v zadeve, ki mu niso nič mari! Da, da, gospodje! prej ne bo miru, dokler vas kmetje sami ne bodo zapodili nazaj v cerkev!

«Der kleine Kohn.» Ravno štiri tedne je rabil katoliški dohtar in režiser g. Jože Debevc, da je slednjič vendarle v petek 18. t. m. v «Slovencu» reagiral na izredno duhovit način na našo notico o malem Kohnu. Vidi se mu, da je grozno ogorčen, ker se tudi nam ni tako kakor njemu «posebno zasmejal srce» in nismo kakor on «čutili nekakega ponosa», ker so v katoliškem zabavnem društvu igrali gasenhauer «Der kleine Kohn». Take jeze mu pa tudi ni bilo treba zganjati, da je prepsal globoko v žolč pomočeno pero in zlezel celo na šepavega Pegaza, četudi radi priznamo, da si za to parado ni mogel izbrati boljšega dneva kakor je petek, ko, kakor znano vozijo «returkuče» zastonj! Naj nam ne zameri, ako mu ne odgovarjamo; njegova duhovitost nam je izvila crozje iz rok. Jeze naj nikar ne kuha naprej, kajti mi res ne moremo zato, če se je vsled naše notice gospoda dr. Debevca mej dijaki prijel prav pripravno ime «Der kleine Kohn». Prihodnjič se bomo pa pomenili kaj o sv. Neži!

Petletnica Urbana Pintarja v Lovskem brdu. Iz poljanske doline nam pišejo: Danes poteče 5 let, ko je pisal naš znanec, ki je pa nam še vedno dolžan odgovor o posojilniškem računu, prijatelju pismo, v katerem proslavlja gospodarsko ali katoliško organizacijo v Poljanski dolini. Tedaj, pismo je datovano 26. marca 1899, pričeli so se snovati gori konsumi, naš Urban jih imenuje «aparati», «novorojeno dete v zibelki», nad katerim čuje vsegaveden dohtar vsega zdravilstva, ki mu sicer prerokuje kratko dobo obstanka. Danes, po preteku 5 let je ta «aparati» polomljen; «dete v zibelki» je mirno umrlo in nad vsem pa čuje in to skrbno čuje roka pravice — sodnik. In ta je, ki našemu znanecu letos ni prinesel vesele velikonočne aleluje, kakršno je obhajal še pred petimi leti s svojim somišljeniki in jo želel prijatelju, ki je hranil to pismo do današnjih dni.

Vsled obhajil je nevarno zbolel č. g. župnik Soukup v Stari Oselici. Tako je poročal «Slovenec» in pošteno nafarbal svoje zatelebane bralce. Mi pa vemo, da je ljudstvo ondod zdravo in da ga niso obhajila sprava ob zdravje, pač pa je on sam preveč obhajal z alkoholom in to v toliki meri, da ga zdaj zdravijo celo v Ljubljani. Vse, kar je prav, le preveč ne in tudi mi bomo molčali.

Zdivjani bik. Na svete Jederti dan je v Škofji Loki ušel mesarju bik in divjal okrog. Pobodel je Primoža Pintarja, posestnika iz Drazgoš, ki je bil na semnju. Primož Pintar je sicer prišel še domov, potem pa obležal in je nevarno bolan. Bik je planil v vodo in se valil čez jezove. Nazadnje ga je prijel nek orožnik.

Na Javorniku se je dne 18. t. m. ponoči ustrelili 25 let stari zasebnik Fric Kraupp.

«Slovenska Matica» ima CXXXIV. odborovo sejo v Ljubljani, v ponedeljek dne 28. marca t. l. ob 5. uri popoldne v društveni pisarni.

Križem sveta.

Razne vesti. Na Dunaju se je zgodilo strašno hudo delstvo. 17letni mesarski pomočnik Ebner se je vtihotapil v noči 21. t. m. v stanovanje svojega gospodarja in zaklal svojega mojstra Svatoša in njegovo ženo. Ko je prihitela dekla, je še to ubil s sekiro, učencu pa je preparal trebuh. Potem je sam skočil skozi okno. Ljudje so ga lovili, misleč, da je tat, na kar si je Ebner zabodel nož v prsa in se smrtnonevarno ranil. Uzrok umoru je to, da je Svatoš oštel Ebnerja. — Strahovit vihar je razsajal te dni na Findšinskih otokih. Mesto Sevuka je popolnoma porušeno. Tudi mnogo ljudi je ubitih. — V južni Afriki razsaja kuga. V Johannesburgu je obolelo za kugo 34 oseb.

Domača knjižnica.

Vegove razglednice. Odbor za Vegov spomenik je izdal lepe, prav ukusno napravljene razglednice, ki nam predstavljajo Vegovo sliko, rojstno hišo, župno cerkev v Moravčah ter pod sliko znake matematiške vede in vojaštva. Cena 100 komadov 7 K.

«Slovan.» Kakor gotovo mnog Slovenec, tako sem se nadejal tudi jaz, da bôta novi leposlovni list s podobami glede podob v prvi vrsti se oziral na domače slovenske slikarje in kiparje ter vsa njihova znamenitejša dela pridno predočeval svojim naročnikom in bralcem v pomnožem odtisu. V prvem letniku je res izšlo precejšnje število podob slovenskih kiparskih del, kar dela vso čast našemu «Slovanu», zastonj pa sem čakal, da bom v njem zagledal tudi posnetke večjih in boljnih slovenskih slikarskih umotvorov. Lansko leto se je mnogo pisalo in bralo o znameniti novi sliki «Ljubljana», ki jo je izvršila za ljubljansko mestno zbornico naša marljiva in nadarjena slikarica Ivanka Kobilica. Slika je bila sicer razstavljena v mestnem domu v Ljubljani, ali vsak Slovenec ni imel prilike, da bi šel v Ljubljano ter si jo ogledal v izvorniku. Zato je dolžnost slovenskih listov s podobami, da pokažejo slovenskemu občinstvu vsaj njen fotografičen posnetek. Ali se «Slovan» kot prvi ilustrovani list ne zaveda te dolžnosti in naloge? Ali morajo Slovenci šele iz tujih listov spoznavati svoje umetnike? In kaj je z drugimi slikami slovenskih slikarjev? Mnogo smo jih videli na prvih dveh slovenskih razstavah v Ljubljani, toda «Slovan» jih je do zdaj priobčil le par izmed njih. Pred kratkim pa je naš gorenski slikar Zmitko v Kropi dovršil veliko in krasno sliko «Poc» ali «Mož s cerkvico» imenovano, ki kaže pristno slovensko narodno življenje in zasluži, da bi se v ponatisu razširila med slovenski narod. Tako bi imeli enkrat vsaj kaj domačega za na stene. Ali ker takega napredka še ne moremo pričakovati, naj bi vsaj «Slovan» znamenito Zmitkovo sliko kakor tudi druge večje in boljše podobe slovenskih umetnikov razširil po slovenski domovini v preprostem ponatisu. Med podobami, katere je dosedaj priobčil «Slovan», so nekatere zelo neznatne in puste in še te so delo neslovenskih slikarjev. To je pač žalostno, da naši slikarji niti v slovenskem listu ne dobe podpore in priznanja! Med tem, ko naš «Slovan» tako prezira slovenske slikarje, pa v njem kar mrgoli krajevnih podob nekega S. Magoliča. Te podobe so natisnjene večinoma v barvotisku in «Slovan» jih prinaša najraje kot priloge, torej na najodličnejšem mestu. Ker mi je umetnik Magolič še neznan in ker se mi je večkrat glava neverjetno majala nad temi na zadnjih «Slovanovih» straneh priobčenimi rožnatimi pohvalami njegovih slik, se mi zdi jako čudno to kramarsko razmerje med njim in «Slovanom». Slišal sem sicer enkrat nekaj o nekem Magoliču, ki je po Gorenskem fotografiral razne kraje baje po naročilu zloglasne znane dunajske čifutske izdelovalnice razglednic z imenom Weiss & Dreykurs, ali naš slavni današnji pokrajinski slikar Mogolič menda ni tisti fotograf? Ako pa je, moram priznati, da Slovenci res jako lepo in hitro napredujemo! Vendar pa si ne morem kaj, da bi ne vprašal, ali ne znajo slikati pokrajin tudi drugi slovenski slikarji, ali naj postane «Slovan» nekak zbiralec Magoličevih razglednic? Naročnik «Slovana».

Rusko-japonska vojna.

Dne 22. t. m. opolnoči sta se približali dve japonski torpedovki Port Arturju. Ob štirih so se pojavile tri japonske ladije. Vse te ladije so Rusi pogumno odgnali. Ko se je pa zdanilo, se je približala Port Arturju vsa japonska eskadra. Rusko brodovje je zapustilo pristan. Japonci so ustrelili 100krat na Port Artur in 108krat na okolico. Ruski strelji so dobro zadevali. Ena japonska oklopnica je bila tako zadeta, da je nehala streljati in se je umaknila z bojišča. Ob enajstih je japonsko brodovje odjadralo, ne da bi se bilo spustilo v boj z ruskimi ladjami. — Rusija dela v srednji Aziji velikanske priprave za vojno. Vse je to naperjeno proti Angležem, če bi v slučaju ruske zmage hoteli priskočiti Japoncem na pomoč. — V ruskih vojaških krogih prevladuje prepričanje, da se Japonci nimajo v vojni več nadejati znatnih uspehov.

Tedenski sejem v Kranju dne 21. t. m.

Prignalo se je 196 glav goveje živine, 3 telet, 14 prašičev, — ovac, — koza, — buš, — konj. — 50 kg: pšenice K 8.25, prosa K 7.50, ovska K 6.50, rži K 7.25, ajde K 9.—, ječmena K 7.—, fižol ribničan K 10.—, koks K 11.—, mandalon K 9.—.

**Zahtevajte 'Gorenjca' po
gostilnah in kavarnah!**

Konces. zobotehnični atelije

Oton Seydl

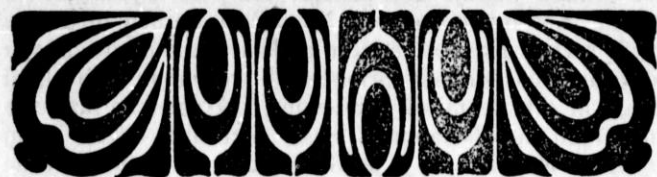
v Kranju (pri dr. Globočniku) 54-1

izdeluje vsa zobotehnična dela iz kavčuka in kovin kakor krone, mostičke, nasajene zobe, stroje za regulacijo čeljusti in postrani stoječih zob, Continuens Gum (dr. Allen), obturatorje i. t. d.

Nizke cene! Takojšna postrežba!

Odprto vsako nedeljo od 8.—5. ure.

Njegovi izdelki so bili odlikovani na razstavah v Rimu, Berlinu in Parizu z **najvišjimi odlikovanji** in ga je doletela čast, da je bil zbog svojega strokovnega znanja in strokovne spretnosti imenovan **stalnim cenilcem** jury v Parizu.

G. Piccoli

lekarnar v Ljubljani

dvorni dobavitelj Nj. Svetosti papeža

priporoča naslednje izdelke svojega kemično farmaceutičnega laboratorija, ki se izgotavljajo kot sicer vsi drugi medikamenti z največjo skrbnostjo in snažnostjo.

Piccolijeva želodčna tinktura krepi želodec, vzbuja veselje do jedi, pospešuje prebavo in odprtje ter je posebno učinkujoča pri zaprtju. 1 steklenica 20 vin.

Piccolijevo železnato vino se uporablja pri malokrvnih, nervoznih in slabotnih osebah z najboljšim uspehom. Polliterska steklenica 2 K.

Piccolijevi sirupi iz malin ali tamarinde dajejo z vodo pomešani izvrstno in zdravo pijačo. Kilogramska steklenica, pasteurizovana K 1.80.

Zunanja naročila po poštнем pcvzetju.

P. n. odjemalci si lahko ogledajo naš znameniti laboratorij.

II. 199—24

Zahtevajte

v svoj prid vselej

pristno Kathreinerjevo

Kneippovo sladno kavo

samo v zavojih z varstveno znamko župnika Kneippa in z imenom Kathreiner ter se skrbno izogibajte vseh manj vrednih posnemkov.

04. II/d

Učenca

iz poštene hiše iščem za trgovino z mešanim blagom 41—2 **D. Vrinšek, Bled.**

Zobozdravniška ordinacija

vsako sredo (izuzemši praznike) od 8. ure zjutraj do 6. ure zvečer

v hotelu „Stara pošta“

v Kranju

47—2

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

Velika zaloga zgotovljenih oblek

za gospode, dečke in otroke

konfekcije za dame.

✻ Solidno blago po čudovito nizkih cenah ✻

Ceniki se razpošiljajo zastoj in poštine prosto. 52—1

Foto-emajl
v barvah

Broške, priveske,
gumbe za zapest-
nice, igle za kra-
vate i. t. d.

Jako lepa in primerna darila.

Izdeluje po vsaki fotografiji

Jv. Jagodic

49-1

fotograf v Kranju

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu uljudno naznanjam,
da sem prevzel

Krenzbergerjevo kavarno v Kranju poley „Zvezde“.

Ker sem že dolgo vrsto let bil v raznih naj-
večjih kavarnah, upam, da mi bo cenjenim gostom
mogoče postreči v vsakem oziru.

Trudil se bom kolikor največ, da bom za-
dovoljil p. n. goste tako z dobro pijačo, kakor
tudi s točno in solidno postrežbo.

Za mnogobrojen obisk se priporoča

z odličnim spoštovanjem

37-3

Jožef Carl, kavarnar.

Močnega učenca

sprejme takoj

Anton Drukar, mizar v Kranju.

45-2

Semena

lucerne in domače detelje brez predence ali žide,
pravi ribniški fižol, jare rži, repe, pese, korenja
za krmo, vsakovrstne mešane trave za mokra,
suha in peščena tla, vsa druga poljska in vrtna
semena zanesljivega kaljenja iz pravih virov pri-
poroča

trgovina z deželnimi pridelki in špocijskim
blagom

R. & E. ROOSS

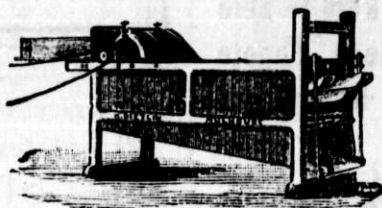
38-3

Kranj (Gorenjsko).

Ob času kupuje po najvišjih cenah: vse deželne
pridelke, kakor tudi smrekove sterže, suhe je-
dilne gobe, gorski mah, krompir i. t. d.

Berite!

Jako koristno!

Motori Patent Adam, najcenejša gonilna moč za kmetijstvo,
mline in žage, katerim vode včasih primanjkuje, čez
4000 te vrste že v rabi, stroški za 1 konjsko moč v 1 uri samo 4—6 vinar-
jev; nobenega kurjača ni treba.

Nutrin redilna štupa za svinje, krave in konje; živina hitro
debeli, postane krepkejša, ter se s tisto več vrst bo-
lezni prepreči; 5 komadov stane samo 6 kron.

Klepalni stroj, s katerim tudi ženske ali otroci kose ali
srpe pravilno sklepjejo, cena za komad samo 8 K.
Mlatilnice, gepeljne in druge stroje, spoznane kot
najboljše, ima v zalogi

39-2

Fran Zeman, Ljubljana

Poljanska cesta št. 24.

„Škrat.“

Jedini slovenski humoristično - satirični
tednik, ki prinaša izključno
originalne slike.

11-10

Izhaja v Trstu vsako soboto. Naročnina
za vse leto 6 K, za pol leta 3 K. Posamezne
številke se prodajajo po 10 vin. Zahtevajte
brezplačne številke na ogled!

„Zakaj so Vaši zobje tako beli?“

„Vsak dan rabim O. Seydlovo higijenično
kozmetično ustno vodo, ki izvrstno vpliva na
zobe in je bila s priznanjem odlikovana. Dobite
jo lahko v lekarni pri sv. Trojici v Kranju.

38-3

Posestvo

eno uro hoda od Litije na Dolenjskem je zelo
ceno na prodaj. Kupec si lahko ogleda. Pogoje
pove lastnik France Kratun v Mali Štangi št. 1
pri Litiji.

48-1

Velikonočne piruhe

pitance, zajce i. t. d., od najcenejšega do najfinejšega
blaga priporoča

50-1

Emil Brandt, Kranj

Velika izber!

Izborno blago!

System Baiko

M. Podkrajšek

frizer

za dame in gospode

Ljubljana, sv. Petra c. 35

priporoča za gojitev las
in za umivanje glave svoj
zdravniško priporočeni gor-
ko in mrzlo zračni sušilni
aparati. Suši brez nadležne
vročine. Ne povzročuje
skrčenja las. Vpliva dobro
na pospeševanje rasti las.
Dalje se izvršujejo vsa-
kovratna dela iz las.

Oddelek za dame s separat-
nim vhodom.

Imam v kleti

31-5

več sto hektolitrov

pristnega belega in črnega vina, nekaj fine
rakije in brinovca ter namiznega olja lastnega
pridelka. — Vse solidno postavljeno tudi v moji po-
sodi na tukajšnji državni kolodvor po primerno nizki
ceni.

Ivan Pujman

posestnik in trgovec, Vodnjan-Dignano (Istra).

Skladišče vina

je odprla s 1. febr. 1904

v Kranju

Jstrska vinarska zadruga

katera posluje že 10 let in si je pridobila
tekem te dobe občno pohvalo ter priznanje
za dobra in pristna svoja vina.

Klet je v hiši Fr. Kuralta.

Kdor želi imeti zdravo in dobro vino, naj pride in
poskusi ter se sam osvedoči o tem.

Cene bodo primerne!

21-8

Večkrat premišlano!

Glinaste peči,
štedilnike, banje
za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in
druge glinaste izdelke
v vseh barvah, trpežne in cene
priporoča prva in največja

tovarna

pečij in glinastih izdelkov

August Dreise

115-44

v Ljubljani.

Izvrsten okus dobi kava, ako ji primešate

Vydrove žitne kave

Poskusite! Poštna 5 kg pošiljka 4 K 50 vin.
25-7 franko.

Vydrova továrna žitne kave Praga VIII.

tovarna za modroce na peresih
in posteljno opravo, zaloga
pohištva,

priporoča vsake vrste

modrocev, posteljne uloge, zrcal, podob
otročjih vozičkov, naslonjačev, počl-
valnikov (sofa, kanape, divan) in
sobno opravo 94-47

po najnižjih cenah.

Cenike s 300 podobami pošlje
zastonj in poštne prosto.

Razpošiljanje točno.

H. Suttner, urar

v Kranju

priporoča svojo

izborno zalogo

ur,

zlatnine

in

srebrnine

po

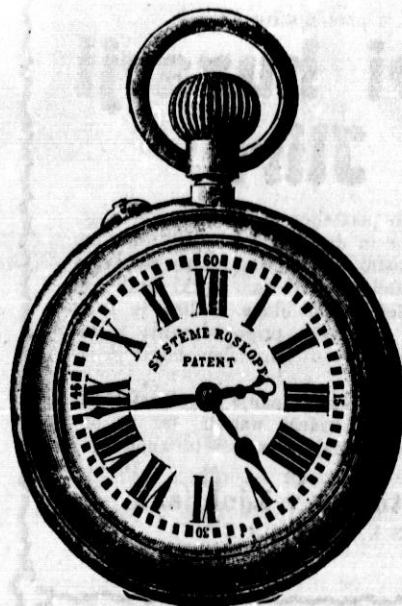
najnižjih cenah.

Ceniki zastonj in

poštne prosto.

Razpošilja se na

vse kraje sveta.

Nikelnasta anker-remont. roskopf. želez-
ničarjem dobro poznana, najtrpežnejša
in natančna ura, prav fino kolesje. Pokrov
stanovitno bel gl. 3-75, najfinejša znam-
ka, gl. 6-50. 140-40

Veliki požar

zamore se lahko in naglo pogasiti
samo s 13-10

Smekalovimi brizgalnicami

nove sestave, koje od desne in leve strani
vlečejo in mečejo vodo. V vsakem položaju
delujejo, kretanje brizgalnice nepotrebno!

Pri razstavi gasilnega orodja meseca avgusta
1903 v Pragi bila je naša tvornica R. A.
Smekal odlikovana z dvema največjimi odli-
kovanji, in sicer: **S 1. počastno diplomu**
za izboljšanje parnih in motor-briz-
galnic ter lestev in z zlato kolajno
za prednosti pri ročnih brizgalnicah
za nove sestave.

R. A. SMEKAL

Zagreb

skladišče vseh gasilnih predmetov,
brizgalnic, cevi, pasov, sekiric, sesalk
in gospodarskih strojev.

Šivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 144-39

Ivan Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane

šivalne stroje in kolesa

Ceniki se dopošljejo na zahtevanje zastonj.

Kadar pridete v Ljubljano

izvolite si ogledati

v Špitalski ulici št. 5

moj novo urejen, bogato založen **suknen oddelek**,
broječ blizu 1000 različnih vzorcev zadnjih novosti,
modni kamgarn in ševijot, lovsko sukno, dosking, trikot,
peruvijen i. t. d. — **Ostanke** prodajam po zelo znižani
ceni. — Postrežba strogo solidna. Vzorcji na zahtevo
poštne prosto.

110 44

R. Miklauc.

Ljubljanska KREDITNA BANKA v Ljubljani

Podružnica v Celovcu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem,
prioritet, komunalnih obligacij,
srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu
šrebanju.

17-10

Polnovplačani akcijski
kapital K 1,000.000

Zamenjava in eskomptuje izžrebane vrednostne
papirje in vnovčuje zapale kupone. Daje pred-
ujme na vrednostne papirje. Zavaruje srečke
proti kurzni izgubi. Vinkuluje in devinkuluje
vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkasso menic. — Borzna naročila.

Podružnica v Spljetu.

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne
knjižice proti ugodnim obrestim.
Vloženi denar obrestuje od dne
vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Slav. žolskim vodstvom

se udano priporočam za cenj. naročila žolskih tiskovin

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Pr. Lampret, tiskarna v Kranju.

Narocajte si prezanimivo knjigo

Bahovi huzarji in Iliri.

Starina slovenskih pisateljev, J. Trdina nam popisuje v tej knjigi osebe in dogodke na Hrvaškem. v oni za hrvaški narod žalostni dobi za zloglasnega Bahovega absolutizma, ko so tudi nekateri naši rojaki igrali pomen/ive, pa ne vselej častne vloge. Trdina je znan izboren stilist, način njegovega pripovedovanja je zanimiv, njegov jezik v resnici naroden, bogat in izbrusen.

Kdor si hoče razširiti svoje znanje iz polpreteklosti hrvaškega in deloma tudi našega naroda ter se obenem prijetno zabavati, naj si naroči to knjigo pri založniku

L. Schwentnerju v Ljubljani.

Cena broš. 3 K, pe pošti 3 K 20 h.

JOSIP WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

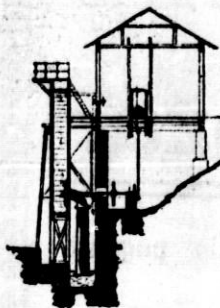
LJUBLJANA, Slomškove ulice št. 4

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žlono omrežje na streh, obhajlne mize, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stólpne križe, štedilnike l. t. d. 125-43

Špecialiteta: valjični zastori (Rollbalken).

G. Tönnies

17-43

tovarna za stroje, železo in kovinolarvna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa.

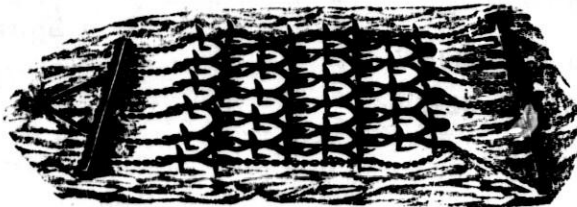
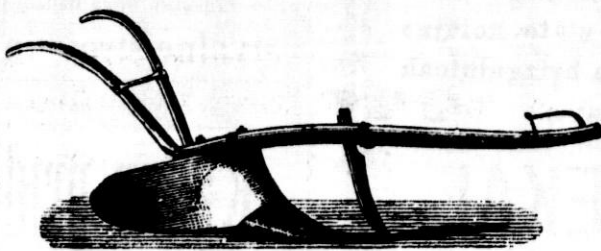
Francis-turbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 vin. za konjsko silo in uro.

53-1

Trgovina z železnino in špecerijskim blagom

„MERKUR“ Peter Majdič v Kranju.

Priporoča bogato zalogo po nizki ceni, kuhinjsko posodo, mizarsko, ključavničarsko, kovaško, zidarsko, črevljarsko orodje in orodje za poljedelce, kakor pluge, lemeža, železne brane, vile, motike, sekire, železne grablje; nadalje štedilna ognjišča, nagrobne križe, vodne žage, pile, kovanje za okna in vrata, žico, žičnike, katanovo lepko, železno in pocinkano ploščevino, karbolinej, trsje za obijanje

Prodaja Tomaževe žindre, klajnega apna in redilnega praška za živino.

stropov, vlite kotle. Veliko izber slamoreznic, plah za vozove, železnih peči,

Roman- in Portland-cement, traverze, stare, železniške šine

šine za kolesa, podvozi in drugo železo, sesalke za vodnjake, cevi in vsakovrstno špecerijsko blago. Zaloga svetilk, zaloga različnih barv.

Izhaja vsako soboto zvečer, če je ta dan praznik, pa dan poprej. — Velja po pošti prejeman za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za četrt leta 1 K. Za druge države stane K 5-60. Za Kranj brez pošiljanja na dom stane za celo leto 3 K, za pol leta K 1-50. Dostavljanje na dom stane za celo leto 60 vinarjev več. Posamezne številke stanejo 8 vinarjev. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se za petdvesto 10 vinarjev, če se tiska enkrat, 8 vinarjev, če se tiska dvakrat, če se tiska večkrat, pa po dogovoru. Uredništvo in upravnštvo se nahaja v hiši šte. 105 nasproti župne cerkve. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnina reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.